

Huvudman

Västerås kommun
utbildningsnamnden@vasteras.se

Beslut

Datum 2026-03-27
Dnr SI 2025:12483
Sida **1 (10)**

Ärendet

Tillsyn av Komvux på gymnasial nivå Kompetensutvecklingsinstitutet Västerås.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att senast den **17 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande rektorns beslut om beslut om arbetsplatsförlagd lärande (apl) att fördela hela eller delar av kurser till arbetsplatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerås kommun ska vidta följande åtgärder

Rektorns beslut om att fördela hela eller delar av kurser till arbetsplatser

1. Se till att rektorn fattar beslut om att hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser. Besluten ska vara tydligt kopplade till innehållet i kursplanerna och det ska framgå vilka kursmoment som har förlagts till arbetsplatsförlagd lärande (apl). Besluten ska fattas innan det arbetsplatsförlagda lärandet påbörjas och ska dokumenteras. Besluten om att fördela hela eller delar av kurser till arbetsplatser som fattas av rektorn ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Inkom med de beslut som fattats under perioden 27 mars 2026–10 augusti 2026. (2 kap 26–27 § förordningen om vuxenutbildning [2011:1108])
2. För de fall som rektorn uppdrar åt någon annan att utföra uppgiften i punkt 1 ska beslut om delegation fattas. En eventuell delegation måste avse en eller flera specifikt utpekade personer som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fatta beslutet. Om delegation används, inkom med en redovisning om vem som ska fullgöra uppgiften. (2 kap. 10 § skollagen)

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Västerås kommun avseende brister rörande beredskapsplan i brottsförebyggande arbete. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser validering och tillgång till studie-och yrkesvägledande verksamhet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2025:12483) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Kompetensutvecklingsinstitutet Västerås i Västerås kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kompetensutvecklingsinstitutet Västerås följer gällande bestämmelser om validering, arbetsplatsförlagt lärande, säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte samt tillgång till studie-och yrkesvägledande verksamhet.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, studie-och yrkesvägledare och rektorn mellan den 10 februari 2026 och 12 februari 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat underlag för arbetsplatsförlagt lärande samt beredskapsplan. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. (2 kap. 8 § skollagen) Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten. (4 kap. 7 § skollagen)

Föreläggande

Arbetsplatsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever, lärare, studie- och yrkesvägledare samt rektorn framgår att eleverna på utbildningen får delar av sin utbildning tillgodosedd genom apl. Lärare berättar att de tillsammans med rektorn säkerställer att alla elever får apl i den omfattning eleverna ska ha, något som också rektor uppger i ingiven informationsinhämtning. Vidare framgår det att eleverna alltid har en handledare under apl och att elever alltid får en apl-plats. Platserna för apl fördelas på olika sätt beroende på om det är yrkespaket vård-och omsorg eller yrkespaket barn-och fritid. Rektor berättar under intervjun att om en elev inte har möjlighet att genomföra apl för ett bestämt ämne/ämnesnivå fattas enskilt beslut för eleven att genomföra apl vid annat tillfälle i stället. Lärare och rektor uppger att om en elev av någon anledning inte kan utföra något moment på sin apl finns möjlighet för elever inom yrkespaket vård-och omsorg att utföra momenten på skolan. För elever inom yrkespaket barn-och fritid förlänger man elevens apl vid behov så att denne kan utföra missade moment.

Som en del av tillsynen har huvudmannen gett in dokumentation till Skolinspektionen rörande rektorns beslut om vilka kurser som ska förläggas på apl. Av ingivna beslut, som benämns "KUI beslut om APL Västerås" framgår i vilka ämnen/ämnesnivåer där eleverna har apl inom yrkespaket barn-och fritid och vård-och omsorg samt rektors namn samt signatur. Det framgår inte vilka kursmoment som förläggs till arbetsplatsen eller i vilken omfattning i tid eller poäng som utbildningen förläggs till arbetsplatsen.

Huvudman uppger genom ingivna kompletterande synpunkter att apl-platserna inom vård-och omsorg tilldelas utbildningsanordnaren via kommunen varpå rektorn fattar beslut om vilka hela eller delar av ämnen/ämnesnivåer som ska genomföras på apl. Detta gör enligt huvudmannen att det inte är möjligt att ge detaljerad information om apl-perioder vid utbildningsstart utan sådan information ges inför varje period, något som eleverna får information om.

Huvudman har även gett in exempel på dokument, benämnt "apl bedömning VO alt BF" framställda av vård- och omsorgscollege¹ alternativt från utbildningsanordnaren gällande yrkespaket barn- och fritid.

Av dokumentet vård - och omsorg, som eleverna enligt lärare förses med inför sin apl, framgår moment som eleven ska utföra på sin apl. Dokumentet signeras av handledare och elev. Lärare berättar vidare att lärarna i underlagen markerar med kryss framför de moment som är aktuella för eleven i apl, något som även rektorn uppger. Av dokument avseende barn- och fritid framgår vilka områden som eleven ska arbeta med vid apl samt handledarens omdöme. Det framgår inte vilka kursmoment som förläggs till arbetsplatsen eller i vilken omfattning i tid eller poäng som utbildningen förläggs till arbetsplatsen.

Rättslig reglering

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges. (2 kap. 10 §)

Med arbetsplatsförlagt lärande avses i denna förordning lärande i en utbildning som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (2 kap. 26 § förordningen om vuxenutbildning).

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och för att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen.

När det gäller sammanhållna yrkesutbildningar beslutar rektorn vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande. När det gäller övrig utbildning beslutar rektorn om utbildningen ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande och i så fall vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska förläggas till arbetsplatser (2 kap. 27 § förordningen om vuxenutbildning).

I en sammanhållen yrkesutbildning ska omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen.

Om det är lämpligt med hänsyn till en elevs behov och förutsättningar och eleven begär det, får rektorn besluta att det arbetsplatsförlagda lärandet ska omfatta mindre än 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen eller undantas helt för den eleven (2 kap. 28 § förordningen om vuxenutbildning).

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har

¹ Vård- och omsorgscollege (VO-College) är en certifierad samverkansplattform där arbetsgivare fackförbund och utbildningsanordnare samarbetar för att kvalitetssäkra utbildningar inom vård och omsorg.

nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (2 kap. 30 § förordningen om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att det inte framkommit annat än att Västerås kommun uppfyller författningarnas krav när det gäller arbetet med att ge elever apl i tillräcklig omfattning och elevers tillgång till lämplig handledare under apl.

Skolinspektionen bedömer dock att Västerås kommun inte lever upp till författningarnas krav om att rektor ska fatta beslut om vilka hela eller delar av kurser inom yrkespaket barn-och fritid och inom yrkespaket inom vård- och omsorg som ska förläggas till arbetsplats.

Av utredningen framgår att rektorn fattar beslut om vilka ämnen/ämnesnivåer som omfattas av apl men inte vilka moment den enskilde eleven ska utföra vid sin apl. Utredningen visar att uppgiften vilka moment den enskilde eleven ska utföra inte fattas av rektorn.

Rektorns beslut om apl är ett viktigt led i att kvalitetssäkra det arbetsplatsförlagda lärandet. Det måste därför vara tydligt för alla inblandade parter vad rektorn beslutat gällande vilka delar av utbildningen som är förlagd till aktuell arbetsplats. För att fylla sin avsedda funktion ska ett sådant beslut fattas innan det arbetsplatsförlagda arbetet påbörjas. Inför beslutet behöver rektorn ett underlag om vad som är möjligt att genomföra på de aktuella arbetsplatserna.

Skolinspektionen bedömer att rektorns beslut gällande vilka ämnen/ämnesnivåer som kan ingå i apl samt bedömningsunderlag för APL inte kan likställas med ett beslut om vilka delar ur kurserna som ska förläggas till arbetsplatser. Vad huvudman anför förändrar inte den bedömningen. Att rektorns beslut om apl inte innehåller vilka kursmoment som har förlagts till apl är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västerås kommuns verksamhet vid Kompetensutvecklingsinstitutet Västerås uppfyller inte författningarnas krav vad gäller rektorns beslut om att fördela hela eller delar av kurser till arbetsplatser. Det finns därför skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har fått ta del av utbildningsanordnarens beredskapsplan och krisplan. Av beredskapsplanen framgår att den upprättades i januari 2026.

Beredskapsplanen är en bilaga till den lokala krisplanen och innehåller bland annat uppgifter om hur elever och personal ska agera vid en allvarlig situation eller hot om allvarlig situation. Vidare finns en genomgång av skolans lokal samt en rollfördelning i den lokala krisplanen. I planen anges att personal och elever ska genomgå utbildning i mars 2026 samt att dörren till utbildningsanordnaren är olåst under den tid verksamheten pågår.

Av rektorsintervju samt kompletterande synpunkter av huvudman framkommer att en översyn av entrén kommer att ske under våren 2026 vilket inbegriper nytt låssystem till ytterdörren.

Av intervjuade elever uppger en elev att denne känner till beredskapsplanen då hen är med i studeranderådet men att övriga elever inte känner till beredskapsplanen och att de inte fått information vad de ska göra vid en allvarlig våldssituation eller hot om allvarlig våldssituation.

Lärarna och studie- och yrkesvägledaren uppger att de känner till att det finns en beredskapsplan och att de har varit delaktiga i framtagandet av planen samt att lärarna har gått igenom planen med eleverna i studeranderådet. Lärarna berättar att de ska få genomgå en utbildning under mars 2026. När lärarna genomgått utbildningen kommer eleverna få öva på inrymning och utrymning. Studie- och yrkesvägledaren uppger att skolan kontinuerligt gör skyddsronder och trygghetsvandringar.

Rektorn uppger att det bedrivs ett löpande arbete med beredskap. Vidare berättar rektorn att hen har genomgått en utbildning och att hen sedan tillsammans med personalen har arbetat med beredskapsplanen. Rektor berättar vidare att personalen ska gå på samma utbildning under mars 2026. Eleverna ska därefter under våren 2026 få öva inrymning och utrymning.

Lärare och rektor berättar att det finns en rutin för att alltid möta upp personer som kommer in till skolans lokal och fråga om deras ärende. Om det visar sig att personen är obehörig så avvisas personen. Vidare uppger lärare såväl som rektor att ensamarbete för personal inte tillåts om dörren är olåst.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det på varje skolenhet

1. finns en beredskapsplan som anger de åtgärder som ska vidtas vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation, och
 2. bedrivs ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer (6 a kap. 3 § skollagen).
- Åtgärder är vidtagna för att neka obehöriga personer tillträde till skolenheten under den tid verksamheten pågår (6 a kap. 4 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte. Av utredningen framgår visserligen att skolan har en beredskapsplan med uppgifter hur elever och personal ska agera i olika typer av situationer. Vidare framgår att det finns rutiner för mottagande och avisande av obehöriga personer.

Utredningen visar dock att huvudmannens beredskapsplan inte fullt ut är implementerad i verksamheten då elever och personal inte har övat på händelser av våld eller hot om dödligt våld.

Vidare framgår det att skolan saknar tillträdesbegränsningar då entrédörren är öppen under skoltid. Att elever och lärare saknar utbildning samt att det saknas tillträdesbegränsningar på skolan är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Västerås kommuns verksamhet vid Kompetensutvecklingsinstitutet Västerås uppfyller inte författningarnas krav vad gäller säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att utbildning och övning avseende allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer i närtid men även att tillträdesbegränsningar till entrén ska installeras under våren 2026 . Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Validering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare och rektor berättar samstämmigt att eleverna får redogöra för sina tidigare kompetenser såväl i början av sin utbildning som inför varje kurs. En elev berättar att denne fått tillgodoräknat sig vissa tidigare erfarenheter genom valideringsförfarande vilket ledde till att eleven inte behövde läsa en enskild kurs.

Lärare berättar vidare att eleverna får redogöra för sina tidigare kompetenser vid flera tillfällen. Eleverna får frågan om tidigare kompetenser vid den initiala kontakten med kommunens studie- och yrkesvägledare. Om eleven under samtalet berättar uppgifter som gör att eleven i fråga bedöms ha tidigare erfarenheter att validera så skickar kommunen elevens uppgifter vidare till utbildningsanordnarens studie- och yrkesvägledare.

Utbildningsanordnarens studie- och yrkesvägledare berättar under intervjun att hen har ett uppdrag att samordna elever som är aktuella att genomföra prövning för att validera sina tidigare kunskaper. Hen berättar vidare att eleverna kommer till henne via kommunens studie- och yrkesvägledare men även när eleven har börjat utbildningen.

Studie- och yrkesvägledaren berättar vidare att hen genomför en kartläggning och om hen bedömer att eleven kan vara föremål för validering så skickar hen eleven vidare till yrkeslärare som ensam eller tillsammans med annan yrkeslärare ansvarar för att genomföra prövningen av elevens tidigare kunskaper. Om eleven klarar prövningen har de möjlighet att välja mellan betyg och intyg.

Rektor uppger att skolan följer Skolverkets riktlinjer gällande validering. Skolan har två olika typer av elever som är föremål för validering. Den ena är elever som studerar hos dem, den andra är elever som träffat kommunens studie- och yrkesvägledare. Vidare uppger rektorn att det är lärare som prövar och sätter betyg vid validering. Rektorns ansvarar för att utfärda intyg om någon elev vill ha det i stället för betyg.

Rättslig reglering

Huvudmannen är skyldig att se till att en elev erbjuds validering, om eleven behöver det och valideringen görs inom ramen för en eller flera kurser eller nivåer som bekostas av elevens hemkommun. Med validering avses en strukturerad process som innehåller en fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunnande oberoende av hur det förvärvats.

Rektorn ska verka för att valideringen görs i enlighet med lag och andra författningar (20 kap. 42 § skollagen).

Den som har genomgått en validering enligt 42 § ska ha möjlighet att få resultatet erkänt genom betyg. Betyg efter en validering ska sättas genom prövning (20 kap. 43 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till studie-och yrkesvägledande verksamhet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Flera elever berättar att de träffat såväl kommunens studie-och yrkesvägledare som utbildningsanordnarens studie-och yrkesvägledare och fått vägledning.

Lärarna berättar att eleverna kan boka tid med studie-och yrkesvägledare samt att denne är med på gemensamma möten med lärare och rektor varje vecka. Vid dessa tillfällen kan lärare och rektor ta upp enskilda elever som de tycker studie-och yrkesvägledaren bör kontakta av olika anledningar. Det kan vara till exempel studieplanering, studieteknik eller extra anpassningar i undervisningen.

Skolans studie-och yrkesvägledare berättar att denne främst arbetar med individsamtal och att eleverna främst kommer till hen med olika typer av problem som de ställs för i samband med sin utbildning. Studie-och yrkesvägledare uppger att hen är på plats en gång i veckan i skolans lokal och att eleverna vet att de kan mejla hen för att boka tid.

Rektor berättar att eleverna främst bokar tid med skolans studie-och yrkesvägledare men att denne har en del uppsökande verksamhet vid till exempel utbildningsstarter. Studie-och yrkesvägledaren är med på veckomöten med lärare och rektor och deltar även vid studeranderådet.

Rättslig reglering

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning (2 kap. 29 § skollagen).

En elev i vuxenutbildningen kan ha behov av att kombinera studier inom de skolformer som ingår i vuxenutbildningen. Det förutsätter att det finns en nära samverkan mellan de olika skolformerna. Vuxenutbildningen ska även samverka med verksamhet tillhörande integrations-, arbetsmarknads- och tillväxtpolitiken, arbetslivet, yrkeshögskolor, folkhögskolor, universitet och högskolor och med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt

viktigt att vuxenutbildningen samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildning.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behov av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till verksamheten och eleverna. (Lvux12, arbete och samhällsliv, 2.4 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Tonny Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Tonny Johansson

X Fredrik Aronsson

Föredragande
Signerat av: Fredrik Aronsson

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Helena Maslov och Linn Larsson medverkat.